

Голос
адыга

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъэзет

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжъагъэу къидэкъы

№ 95 (21824)

2019-рэ ильес

ШЭМБЭТ

МЭКЬУОГЬУМ и 1

ОСЭ ГЭНЭФАГЬЭ ИИЭП
къыхэтутыгъэхэр ыкли
нэмькі къэбархэр
тисайт ижүүгөтөштых

WWW.ADYGVOICE.RU

Хэхъоныгъэхэр ышынхэм илахьышлу хэль

Адыгейм и Апшъэрэ хыкум и Тхаматэу Трахъо Аслан Исмахильэ ыкъом июбилей зэрэхигъеунэфыкырэм ыкли илэнатэ зэрэукулжырыэм афэгъэхыгъэ зэхахъэ тыгъуасэ Мыеекуапэ щыкъуагъ. Хыкум системэм, республикэм хэхъоныгъэхэр ашынхэмкээ зилахьышлу хэль А. Трахъом имэфэкъыкээ кыифэгушуагъ Адыгэ Республикаэм и Лышхъэу Къумпъыл Мурат.

АР-м и Лышхъэу мэфэкъ юфтхъабзэм къыщыгущылээ, щысэ зытепхын щылэнгъэ ыкли юфшэн гъогу дахэ юбилияром къызэрикүгъэр хигъеунэфыкыгъ. Тхамэтэ шшъэрлырын къегъэтлыны нахь машыёми, аш оптышхуо леклэльтын къызэригъефээзэ тапэкил юф зерийшлэштим, ишуагъэ къызэригъеоштим зэрэшгүгүйрэр республикэм ипаще къыхигъещигъ.

— Лыштэнгъэ зыфэсшыре Аслан Исмахильэ ыкъор, юбилееу хэбгъеунэфыкырэмкээ сэгү къыздэлэу сыфэгушо! Улофшэн илэсхэм ялъехъан зисэнхъват хэшьыкъышо фызиэлэштимаа пашау зыкъэбгээлэгъуагъ, судейске сообществэм ыкли уичылгэгүхэм шхъэклэфенитишишо къыпфашы. Адыгейм и Апшъэрэ хыкум итхаматэу узагъэнэфэгъэ илэсхэр къызэрикъо щытыгъэхэп. Мы уахътэм тиэ хуугъэ республике ныбжыкъиэм, аш даклуу правовой системэм хэхъоныгъэхэр ашынхэм, шъольырыр ылъэ пытэу тауцоным, обществэм зыпкытиныгъэ, зэгүрионыгъэ хэлъынным а пстэуми о уинахьашу ахэль, — къыуагъ Къумпъыл Мурат. — Хыкумхэм яшьэрлихэр зэрифэшьуашэу агъецкленым, цыфхэм цыхъэу къафашырэм хэгъэхъогъенним сэдигуу упылтыгъ, непи арэущтэу щыт. Уисэнхъват имызакъо, научнэ ыкли къэлэеэгъедже юфшэним язэхэшн, специалист ныбжыкъилем ягъехъа-

зырын мэхъанэшхо еоты. Ашкни инэу тыпфэрэз.

Илээс пчагъэхэм къаклоц зиофшэн, зипшъэрлыхэр дэгү дэдэу зыгъэцкэлгээ Трахъо Аслан къэралыгъо ыкли правительственэ тиин ляаплэхэр, щытхууцлэхэр бэу къызэрэфа гэшшошагъэхэр АР-м и Лышхъэу къыхигъэшчигъ. Хыкум системэм хэхъоныгъэхэр ышынхэм илахьышо зэрэхэлым ишыхъатэу УФ-м и Президент инаушоокъе орденэу «Къэралыгъом ыпашхъэ щырилэ гъэхъагъэхэм яхыллагь» зыфиорэм имедалэу я II-рэ степень зилэр къылэжьыгъ. 2017-рэ илээсүм «Илээсүм ихыкъумыш» зыфиорэ цээ ляаплэр къыфагъэшьошагъ, нэмькъеу зигугуу къепшын плъекъыштыр джыри ба.

— Республикаэм, анахъэу укъызыжхуугъэ къуаджэу Щынджье щыпсэухэрэм, цыхъэ ыкли шхъэклэфенитишишо къызэрэфашырэр постэуми анахь шхъяаэу сэлэлтиэ. Джури зэсэгү къыздэлэу сыфэгушо, псаунгъэ пытэ уилэу, шлоу щылэр зэкэ къыбдэхъунэу сыфэлтэл, — къыуагъ Къумпъыл Мурат.

Трахъо Аслан къызэрэфэшьохэрэр зэрэйт тхъапхэр шъольыр зэфэшхъафхэм къарыкыгъэх. Джаш фэдэу аш ишьлэнгъэ ыкли исэнхъват гъогу фэгъэхъигъэ фильмэу зэхагъэуцагъэм къэзэрэгүйхээр еплыгъэх.

Илээс пчагъэхэм къиготхэу

юф къыдээшишагъэхэм, АР-м и Лышхъэу, хэбзэухъумэкт къулыкъухэм япашхэм, нэмькъилем зэрафэрээр Трахъо Аслан къыуагъ. Къиньбэм, гумэкыгъуабэм яулалхэу къыхигъэшчигъ, ахэр зэпачынхэ, къызэрэнэкъынхэ, нахьышум щыгүгүхээзэ ыпэктэ лыкъотэнхэ альэкъигъ.

— Сищылэнгъэ гъогу, си юфшэн илээсхэм сарыраз. Силенатэ сиокыжьми, сэгүкли, сэххээки сэдигуу си шууцгусэшт, ишыклагъэ хуумэ улчилжьэгъуу си шууцгусэшт, си шууагъэ къызэрэзгээшчигъ, сэдигуу си шууцгусэшт, — къыуагъ А. Трахъом.

Зимэфэкъ хэзгъеунэфыкырэм

къыфэгушуагъэх федеральне инспектор шхъяаэу Сергеий Дрокинир, АР-м ипрокурорэу Игорь Шевченкэр, Адыгейм и Конституционэ хыкум и Тхаматэу Лышхъэу Аскэр,

районхэм ыкли къалхэм къарыкыгъэх хыкумышлхэр, студентхэр, къэлэцькүхэр.

ТХАРКЬОХЬО Адам.
Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Аналог телекъетынхэм зэпагъэунхэмкээ къэнагъэр зы маф

Цифрэ эфир телевидением икъэтинхэм зэрэхяштхэм елхыгъэ юфыгъохэмкээ федеральне къэралыгъо унитарэ предприятиеу «Урсыле телевизионнэ, радиосетэйм» «Илиние плъыр» иномерэу 8-800-220-20-02-мкээ ыпкээ хэмийлэуу си фэдэрэ уахъти шүүтеон шуульэгъыщт. Специалистхэм шууцгусэшт джэуап къараатыжыщт, цифрэ приставкхэм якъыхэхынкээ ыкли ягъэфедэнкээ юпшыгъу къышууфхъуущтых.

Мэкъуогъум и 1-р кІэлэцЫкIухэм якъэухъумэн и Дунэе маф

Щыңыгъэм ылъапсэх

Сыд фэдэрэ лъехъани анахь мэхъанэ зератырэр сабыир ары. Унагъом къихъорэ сабыим насыпир кыда��оу адигэхэм алтытэ. КІэлэцЫкIур щыңыгъэм зэрильапсэр кыушыхъатэу, ащ насыпи гушуагъуи унагъом кырехъэх.

Сабыйхэм яшыңыгъэ нахь дэгүү шыгъяныр, чыпілэ къинхэм арымыфенхэр, гумэкыгъохем ашыухъумэгъянхэр нахъижхэм явшъэриль шъхьа-Іехэм ашыщ. КІэлэцЫкIухэм зэрифешуашу шыңыгъэ агъотынэр, ахэм цыфыгъэ, гукігъуныгъэ ахэлъеу къетеджынхэр зылэ ильир нахъижхэр ары.

Тинеущыре мафэ зыфедэштыр зэлъытыгъэ КІэлэцЫкIухэм пүнгүгъэ тэрэз ягъэхъотыгъяныр юфыгъо шъхьа-Іехэм ашыщ. Яхэзьгу шу альэтийоу, нахъижхэм янэ-ятэхэм лъйтэныгъэ афашыу пүгъенхэр зэкимни типшъэриль. Ахэр непэ тьюогу тэрэз тедгъеуцохэмэ, ти-унагъохэри, къералыгъори зытшыгугъынхэ лэуж щылешт.

КІэлэцЫкIухэм ядунаи ма-мырэу, гумекыгъохем ямылэу къетеджынхэм къералыгъори, тиреспублики чанэу фэлажъэх. Сабыибэ зэрыс унагъохэм Іашыгъоу ялэр, кІэлэцЫкIухэм языгъэспсэфыгъо зэрагъакюрэм, нэмыкі улчэхэм джэуапхэр къаритыжыгъэх Адыгэ Республикаим юфшэнымкі ыкчи социальнэ хэхъонигъэмкі иминистрэу Мирзэ Джанбеч.

— Мары кІэлэцЫкIухэм ягъеммэфэ зыгъэспсэфыгъо лъэхъан къэсигъ. Ильэс къес республикэм щылспсэурэ кІэлэцЫкIур зипсауныгъэ зыгъэптийн, зигъэспсэфын амал зэрагъэхъотырэм илчъагъи, мылькоу ащ пэудгъахъэрэми ахэтэгъахъо, — къыуагъ министрэм. — Мыгъэ,

гъэмэфэ уахътэм, кІэлэцЫкIур 28718-мэ зарагъэгъэспсэфынену тэгъенафа.

Мирзэ Джанбеч къизериуагъэмкі, зэкэмкі кІэлэцЫкIухэм зызыгъэспсэфын, япсайнуыгъэ изытет зызыгъэстрагъэуцожын альэкынч чыпілэ 95-мэ мыгъэ республикэм юф щашлешт. Къалэм дэмийт лагери 3, мафэрэ юф зылшлешт лагерь 92-рэ. Ахэм анэмымкі Аналэрэ Туапсэрэ адэтихэм ыкчи нэмыкі лагерьхэм кІэлэцЫкIухэм зарагъэспсэфынену путевкэхэр зэрагъэхъотыгъэх. Хабээ зеражхъугъэу, чыпілэ къин ифэгъэ сабийхэм анаэ атырагъеты. Сабыибэ зэрыс унагъохэм мыгъэ зарагъэгъэспсэфынену агъенэфагъ.

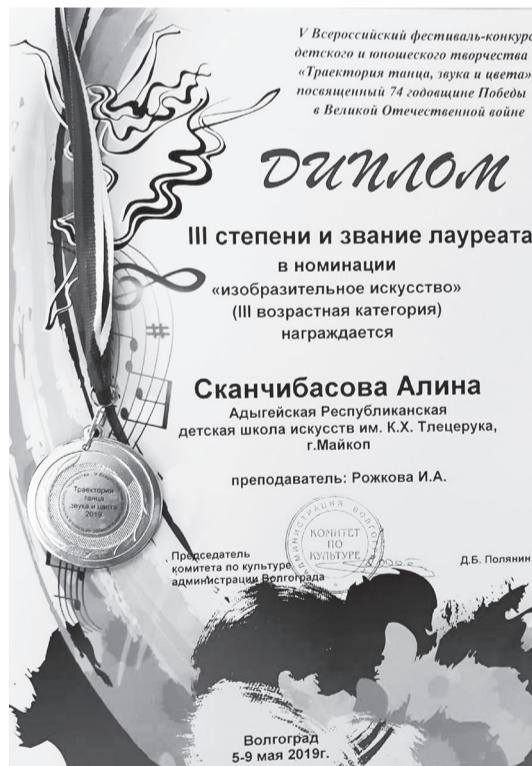
— Нэбгыриш е нахъыбэ зэрысхэр архы сабыибэ зэрыс унагъокі алтытэхэрэ, — къытуагъ Мирзэ Джанбеч. — Мы купым къихиубытэхэрэм социальнэ Іашыгъу ятэгъеты, ащ пэухъэрэ мылькур республикэ бюджетым къыхэхыгъ. Гушылэм пае, коммунальнэ фэло-фашлехэм апэуагъэхъэгъе ахъщэм ипроцент 30-р афызэкэтигъэхъо, ильэси 6-м нэс зыныбж къыуагъи врачым къафыритхыгъе рецептимкі ыпкілэ хэмийлэу іээзгүү ухэрятэых. Джаш фэдэу я 3-рэ ыкчи аш къыкІэлэцЫкIорэ сабийхэу 2012-рэ ильэсим щылэ мазэм и 1-м щегъэжагъэу къехъугъэхэм сомэ мин 50 хурэ зэтигъо ахъщэ Іашыгъур ятэгъеты.

Нэмыкі фэгъэктэнхэри мыхэм ялэх.

КІэлэцЫкIухэм якъэхъумэн и Дунэе мафэ тиреспублике мэхъаншхо зэритирэ мэфекхэм ашыщ. Тинеущыре мафэ зэлъытыгъэ сабийхэр чэфынхэм фэш къэгъэлэгъон зэфешхъафхэр Мыекъуапэ щыззахшэнхэу агъенафа. Ямэфекі мафэ гъешлэгъону ыкчи шуагъэ хэльэу агъакноним тегъэпсихъэгъэ юфхъабзэхэр, зэнэкъокуухэр, джэгукіхэр афагъэхъазырьгъэх. Ахэм янахъыбэр Мыекъопэ къэлэ паркым щырагъэкікышт. Сыхъатэр 10-м къышуублагъэу шлонгъоныгъэ зиэ нытихэм ясабийхэр мы чыпілэм къирацаллехэм бэ альэгъущтыр.

Исурэтхэм узэгупшисэнэу ахэльыр бэ

Цыфым щыңыгъэм чыпілэу щиубытыштым, ыгукіэ къихихышт лъэныкъом ицыкIугъом щегъэжагъэу нахь дехъыхы, джэгукіэ зэфешхъафхэр къызыфигъэфедэзэ зыкэхъопсырэ юфым пэблагъэ мэхъу.

Шхончыбашэ Алинэ ицыкIугъом щегъэжагъэу сурэтшыныр иklасэу къетеджыгъ. Непэ аш я 9-рэ классыр къуухыгъ ыкчи ыгукіэ пэблагъэ лъэныкъом нахь игъекитыгъэу феджэнэр игуухэль.

— СицикIугъом къыщегъэжагъэу сурэтшыным сывэшагъ, — къытфелутэ Алинэ.

— Тыкээзүүцухъэрэ дунаим идэхагъэ сэ зэрээхасшлэрэр сисурэтхэм къащизгъэльяштэгъ. Мы лъэныкъор къыхэсхынымкі сянэжь Іашыгъу къысфэхъу. Ежымы сурэтшыныр икэсагъ, ащ къыхэкіе мыш сывэрэфекулаир зельэ-

гъум нахь сывэрэфиштэгъ. Пылыгъ.

Тигушигъу ильэси 10 ынныбжыгъыгъ искусствэхэмкі Адыгэ республике кІэлэцЫкIур еджапілэу К. Лъэцэрэкъом ыцфекі щытым зычахъэм. Аш ильэситифрэ Ѣеджагъ ыкчи диплом пльыжъ ыыгъэу еджапілэм къычэлэгъ.

Еджапілэр къызэриуухырэмкі ышыгъэ сурэтэу «Сэтэнай» зыфилорэмкі медаль къыфагъэшшошагъэх.

Пшьешэжъэ ныбжыкIэр сурэтшынымкі зэнэкъокуబэмэ ахэлжъагъ ыкчи хагъэунэфыкIирэ чыпілэхэр къыфагъэшшошагъэх. Къэлэ ыкчи республикэ

зэнэкъокуухэм апэрэ чыпілэхэр къащидыхъгъэх. Урысыем щиззахшэр юфхъабзэхэм чанэу ахэлажъ. Илофшагъэхэм осэшшу къызэраратырэм ишуагъекі «Дунэе кІэлэцЫкIур гупчэу «Артек» зыфилорэм мыгъэ Алинэ щылагъ.

— «Артекым» уахътэр гъэшлэгъону щызгъэкIуагъ, — игукъэкIыжхэмкі къыддэгугащэ Алинэ. — Аш ныбджэгъубэ Ѣысилэ хъугъэ, тапэкі къитшхъэпжышт шынгъэхъу щыдгъотыгъэри бэ. Тиуахътэ гъэшлэгъону ыкчи шуагъэ хэльэу зэрэдгъэхъоштим зэхшэжакюхэр пылыгъэх. Юфхъэбзэ зэфешхъафхэмкі тимафхэр баинъэх.

Лъэныкъо зэфешхъафхэм тигушигъу зафигъесагъэми, пстэуми анахъэу къыпэблагъээр сурэтшыныр ары. Алинэ цыфхэр ёшынхэр нахь иklас. Ахэм

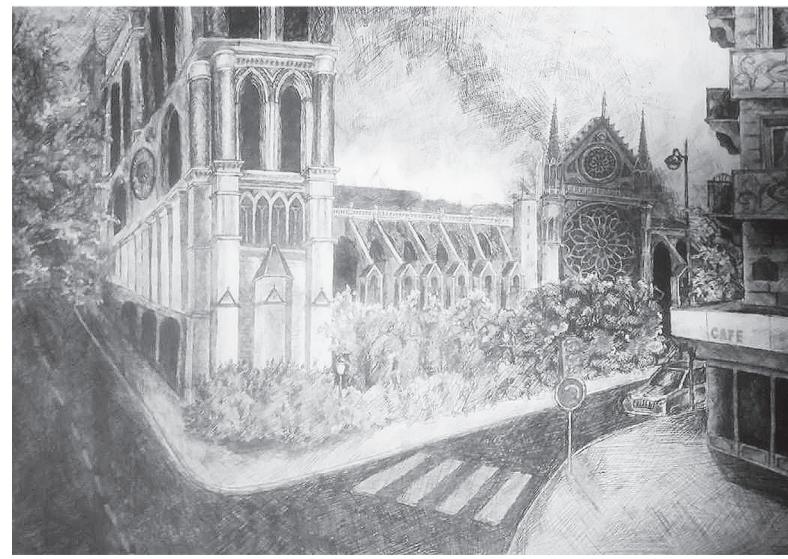
анэмэ гупшисэу аклэлтыр сурэтимкі къыгъэлэгъон эльэккы. Сурэтэу Алинэ ышыхэрэм философскэ гупшисэ зэрахэллыр ольэгъу. Зыгорэм тыришыкIигъэ закъоу Ѣымытхэу, щыңыгъэм гупшисэу ригъэшыгъэхэр ахильхээз исурэтхэр ешых. Цыфхэм язэфыщтыкIехэр, гумекыгъо зыхэтхэр, ежь иеплъыкIикі, ахэм хэкыпілэу ялэхэр исурэтхэм къащэгъельяшох.

— Искусствэхэмкі кІэлэцЫкIур еджапілэу сывышджахъэм зэнэкъоку зэфешхъафхэм тиоффшагъэхэр агъэхъыщтыгъэх, — къитфелутэ Алинэ. — Ильэсикім илгээхэрэй елкэм пальхъащт джэгуульхээрэи аш Ѣытшыгъагъэх. Анахь дахэу къыхахыгъэхэр Лышхъэм ыцлекі агъацугъэ елкэм пальхъагъэх. Ахэм сэ сшыгъэри ахэфагъ.

Алинэ ылалэ къычIакырэ юфшагъэхэр ыгу етыгъэу ешых. Джэгуульхээм идэхагъэ, тешыхъэгъэ сурэтим гупшисэу хэллыр умыгъэшэгъонхэ пльэхъэрэп. Джэгольэ хъурэе цыкIум пластилином хэшыкIыгъэ сурэтт. Адыгэир къыщихъэгъэштыгъэу Лышжэжэфым пэлошхо Ѣыгъэу тетэльяшо. Тигушигъу къызэриуагъэмкі, тыришыхъащтыр ежь-ежьырэу къыгуупшисэгъ.

Алинэ ыгукіэ зыфщегъэ сурэтшыным гухахъо хигъуатэу, зэлъашлэрэ цыфхэм ясатырэ пытэу хеуцену тыфэлъяло. Тхъэм ыгу риубытэгъэ гухэхэр къыдегъэхъу.

Нэклубгъор
къэзигъэхъазырьгъэр
Гъонэжъыкъо Сэтэнай.

Зы еджапЭ ижъуагъохэр

Сыкызытугушыл эшт ныбжыктахэр мыгъэ Адыгэ республикэ гимназијем кычкылых. Ныбжыктахэр зэрифэшьушаашэу зэктери дахех, шыклашлох, үшых, чыжъеу зэрэпльахэрэр, гухэль лягэхэр зэрялхэр ягушылхэм кяхэшых.

Ау сзыбыкіләгъэ нәбгырә купыр къызыщызгъэт-хъужынхе слъекъыгъәп. Якъебарәү сә сшләрэм щыщәү макләкъысфалотагъэр. Мәукъытәх.

Нэйасэ сыйзы-
фхэхүгтээ ныбжын-
кляхэр зэфдэхэп.
Лылпкым иуцуа-
гтэй ившээдэ-
кыжь бэшлагтэй
къызыгурьлохэрэ-
ри ахэтых, ар Сэ-
курэ Алим.

Итеплээкің ныбжықылә дәдэү
къельтагъоу, ишэн-
къи шъабэу, ау
купкыл пытэ зиңэр
Псеунэ Дамир.
Хыисалымкылазз,
республикэ есте-
ственнэ хыисап
еджаплэм ильеси
6-рэ щеджагъ,
«Артеки», «Ор-
ленкэмий» ашы-
лағъ.

Пшъэшьэ дэхэ дэдэу, изеклоклэ-гүшүйлаклэкэ шъабэу, аузыфаер дэгъоу къызыгурлы-лоу купкл пытэ зилер Хъокло Сайд.

Мы нахъбыкыләхэр яшэнхэм-
кә зэтекһәми, зэкәри зызы-
шыләхэр еджәным зэртегъе-
псыхъягъәхэр, яшлә шләгъошлоу
зэрәштыр ары. Нахъ шэн

СэмэгүмкIэ ятIонэрэр ХъокIо Сайд.

шъабэ зиңи, нахь чан фэдэү къельягъорэри зэкіери джы не-
пэ «лидер» зыфалохэрэм ащы-
щых. Нэбгырэ пэлтүү тхыгъешхо
тефэ, ау ныбжыккэх, ящылэнти-
гъэ апэ иль, джыри иғбо ифэ-
щых ягугъу ашынэу, Тхъэм
шүлкэ якъебар егъээлүү.

кly» зыфилоу гимназием ильэс къэс щызэхашэрэм мы ильэсымкэ а щытхууц!ер Саиде къыфа- усыгъ. Блэкы- гъэ ильэсым ащ фэдэу мы еджап!эмкэ нэбгырит!у

Псевдонаим.

ыгу къагъækкыжэу хъущтыгъэп, ежь-ежырэу ышъхъэ илоф ыгъэцаклэштыгъ.

Алим экономист хүнэй фай. Зыщеджээцт къалэр джыри къыхихыгъэгоп, ау шлэнэгъэу зэригъэгъотыгъэхэмкэ тыйдэ klyагъэми зэрдежшьущтым ицыхъэтэль. Хыисалымкэ езыгъэджа-гъэу Къоджэшъэо Кърымсад урысыбзэкэ икэлээгъэджаагъэу Нэгъэппэ Светланэ, общест-вознаниемкэ езыгъэджаагъэу Ененко Жаннэ афэдэ кіэлэ-егаджэхэр щымыгъэу ельтытэ.

Зыфэдэ хъумэ шёонгъомкэ сзыеупчым, Краснодар стадион зэтэгъэпсыхъагэ щязыгъэшыгъэ Сергея Галецкэм ыцэ къыриуагь. Цыфхэм апае парк дахэ зэришыгъэр, ащ зэрэдэлажьэрэр ыгу рехбы.

— Сыгу къео тэ тикъалэ тысынпіә дахэу щашыхэрэр зэркүтэхэрэр, «Мэздахэ» дэжь гүшүйә емыкүхэр зэрэтыратхэрэр, — elo кіләм.

Сезыгъэджахъээм зэкіеми сафэраз. Сиеджапі сцыгыупшэштэп, кіалехэр сиіехе зыхъукіе, мыш щеджэнхэу къесщэцтых. Тиеджапі зы унағыом фэд. Пашэу Нуриет Шамсудиновнам, кыщестьэжъагыу завучхэу Оксана Георгиевнам, Анна Азметовнам, Саида Довлетовнам, сыйдигыу уякіләнэышь, узыгъэгумәкірыэр япон пілъекынен.

"Nine Nine" 11

щытыгъ. Ахэр къыодэуущыхъ джэуап къыуатышт.

Псеунэ Дамир сэнэхъятау
къыхихыгъэр информатикэм
ыкы компьютэрнэ технологи-
гиихэм япхыгъ. Ар Москва дэт
къэралыгъо университетын
щеджэнэу фай. Къэлэшхом къэ-
нэнышь, тоф къышишэнэу,
щыпсэнэу къэхъопсы, Тхъэм
Къылдегъехъу.

Дамир предметхэр зэклэрийн дэгъюу ешлэх, ау физикэр, информатикэр анах икласэх. Ахэмкээ рагъяджэцтыг Унэрэц къо Фатимэрэ Къоджэшъес Маринэрэ.

«Непэ «лидер» зыфалорэр ишэнкэ шьэбэн ыльэкынца?» сэлошь калэм сеупчы. «Лидерыр тофыгъом изэштохынкэ хэкынца къязынтоэр. нэмых

Секурити Аудиторија

Пенсиехэр

Социаль нэ ахь щэ тедзэхэм ятын

Юфшланплем үумыт пенсионерхэм социальнэ ахьщэ тедзэр кызызэрафаальытэшт шэпхъаклэу щылэ хүугъэхэм афэгъэхыгъаг УФ-м Пенсиехэмклэ ифонд и Кытамэу АР-м щылэм щызэхашэгъэгъэ пресс-конференциер.

УФ-м и Президентэй Владимири Путиным ильэсэү тыхыэтэм имээзэе мазэ УФ-м и Федеральнэ Зэйлкэ фэгъэзэгье джэпсальеу кьышыгъэм социальнэ ахъщэ тедзэу пенсионерхэм къаратырэр кьызэральтырэ шыкъэм ымыгъэрэзэу кьыщихгъэшгъягъ. Пенсионерыр зэрыпсэн ыльэкыщт ахъщэ анахь мактэу зэрыс субъектым щагъэнэфагъэм зипенсие кіэзымыгъахъэхэрэр арызиггүү кьышыгъягъэхэр.

Аш фэдэ шыклем зэфагье зэрхэмжлийр ары Владимир Путиным зигугуу къышыгъагъэр. Пенсионерым ипенсие пенсионерыр зэрыпсэн ылъекыщт ахъщэ анахь маклэу субъектым щыгъэнэфагъэм нэсынны пae социальне ахъщэ тедзэр фагъэнэфенышъ, нэ-ужым индексацаем къышыдэлтыгъэе процентхэмкэ къя-лэтынэу ыкли иклэрыклэу къы-фаллытэжкынэу аш фэгъэзэ-гъэ къулыкъухэм пшъэриль къафишыгъ. Ар мээзэе гэхтэ-пэ мазэм рамыгъэржээнэу, зэ-клэлбэжкынхэш щылэ мазэ-ри хэтэу пенсиехэр къалытэ-жкынхэни къафишэлтэг.

Ар гээцэктэйгээнэй фэшл къэралтийг социальнэ. Испытэгүйм ыкли цыфры зэрэгсэн ыльзэхийт ахьщэ анах маклэм афэгжэхыгээ федеральнэ за-конхэм зэхъюокыныгэхэр афа-шыгьзэх. Ахэм адиштэү иофшал-пэм лумыт пенсионерэу социальнэ ахьщэ тедээ къизэратахэрэм къафык! алтытык! ижигүйгээ жъоныгъок! мазэм къаратынэу рагжэжьагь.

УФ-м Пенсиехэмкіэ ифонд и Къутамэу АР-м щылэм ипащэ

игуадзэй Мамый Римэ къыззэриуагъэмкэ, пенсионерэу Адыгейм исыр нэбгырэ 127482-рэ мэхъу. Ар пстэумкэй республикэм щыпсэурэм ипроцент 28-ары. Ахэм ащыщэу федеральна социальна ахьщэ тедзэ къызы-факторэр нэбгырэ 20355-рэ мэхъу, мазэ къэс ахьщэ тыныр къызэраторырэр нэбгырэ 42203-рэ. Гурытымкэ льытағъеу, республикэм пенсиеу къышатырэр сомэ 12426-рэ мэхъу.

2019-рэе ильсээмжийн
уяхтэм юүфэй ашлагын кэлкэү
кытегушын эзэ, пшъерылтэй
ялгээ пстэури хэзэгтэй имыгэй
зэрэгжэцэгтэй

хыгъ. Иофшаплэм Iумыт пенсионерхэм страхованиемкээ пенсиер проценти 7,5-кээ къаэтыгъэу щылэ мазэм и 1-м къышыублагъэу къараты, мэзэм и 1-м проценти 4,3-кээ мазэм къэс къатырэ ахъщэ тыныр къаэтыгъ, Пенсиехэмкэ фондым имьеу къералыгъю бюджетым къыхэхыгъэу къызыфаклохэрэм, социальнэхэри ахэтхэу, проценти 2 къафыхагъэхъуагъэу мэлыльфэргъум и 1-м къышыублагъэу къараты. Аш фэдэу Адыгейим исыр нэбгырэ 9677-рэ мэхъу. Жъоныгъокэ мазэм икъихъагъум, Теклоныгъэм и Мафэ ипэгъокэу. Хэгъэгү зэ-

ошхом иветеранхэм ыкъи сэ-
къатныгъэ хэзыхыгъэхэм нэ-
бгырэ пэпчъ сомэ 10000 зырыз
афатулынгъ.

Социальнэ ахьщэ тедзэхэр зэрэтийтхэ шапхъэхэм, зэрэклальтыыкыгъягъэхэм къатэгүшьигац Къутамэм иотделзу социальнэ ахьщэ тынхэм афэгъэзагъэм ипащэу Хъэцыыкы Маринэ. Ioфшланэ Iумыт пенсионерхэу зигъот мазэм зэрыпсэн ыльэкъышт ахьщэ анахы makлэм нэмисхэрэм социальнэ ахьщэ тедзэхэр аратынхэу зынраг эхижээстэр 2010-рэ ижилдэг

хэмкіе көалетүжыгь. Аш тетэү кілтүйткіңжыгъэхэу пенсиехэр жыоныгъуакэм и 1-м атынхэу рагъэжыагь, тапекіи арыкъиззерафалтытэшт шыкіэр. Къэралыгъом ипащэ иунашо тетэү джы къатыхэрэм щылэм мазэм и 1-м къышыублагъеу къадытажыгъэхәри ахэт.

квадратный вложенный ахт.

— Жъоныгъоклэ мазэм къа-
феклуагъэм фэдиз тапэклэ ма-
зэ къэс къызэрарамытыштыр
пстэуми алтыдгъээсымэ тшо-
игъу, — къыгуагъ Маринэ. — Непэ къатырэм,
сомнение сял ше, талас си-

УФ-м и Президент къызэригъэнэфагъэм төтэу, пенсиер социальнэ ахьщэ төдзэмкIэ пенсионерыр зэрынсэун ылъэкIыщт ахьщэ анахь макIэу субъектым Ѣыгъэнэфагъэм нагъэсыгъ, нэүжым индексацаем къышы-дэлтытэгъэ процентхэмкIэ къяIэтыхыжыгъ.

ары. Ар федеральнэ е шъолтыр бюджетхэм къахахы.

УФ-м и Президент къызээригъянэфагъэм тетэү, пенсиер социальне ахъщэ тедзэмкэе пенсионерыр зэрылсэн ыльэкыышт ахъщэ анахь маклэу субъектым щигъянэфагъэм на гъэсигь, нэужым индексацием къышылдлытэгъя процент-

хэр ары зыфас cloрэ, мэзиплыр, щылэ мазэм и 1-м кыыштыублагъэу мэлыльфэгъум и 30-м нэс, ахэлтыгтагь. Гурытывымкэ льытаагъэу, страхованиемкэ пенсиер кызыэратыхэрэм сомэ 446-м ехүү, социалнэр кызыыфаклохэрэм соми 184-м ехүү къаффихауягь.

184-м ехъу къафыхэхъуаг. Нэбгырэ пэпчь къыфыхэхъуагъэр зэрээзэмьидизир, шъхъадж кыратыщтыгъэм зэрелтыгъэр отдельным ипаще къыхигъяштыгъ, щысэхэр къыхыгъяш. Гүшүйэм пае, пенсионерым непэ сомэ 1600-м ехъукэ нахыбэу кыратыгъэмэ, ар плэу зыбгощыкэ сомэ 400-м ехъу зэрэхъущтыр. Пенсионерыр зэрыпсэун ылъэкыищт ахьщэ анахь макIэу Адыгейим щагъэнэфагъэр сомэ 8138-рэ мэхъу. Аш сомэ 400-м ехъу къыхэхъуагъа талакэ кыратыщт.

хъуағъэу тапәкѣ қыратышт.
Пенсиөхәмкѣ фондым и Къутамәу АР-м щыләм ипащ игудзэу Мамый Римә пстәури кызыэфихъысыжъэз, пенсиөхәр зыкіальтыкылжъхәм цыфхәм упчыләхэр бәу ялә зэрэхъугъэр къыхигъещыгъ, пстәуми джәуап аратыжъыным зэрэфхъазырхар къыкылжъатхыгъ.

ХҮҮТ НЭФСЭТ.

ХВҮТ НЭФСЭГ.

ЗЭНЭКЪОКЪУХЭЗЭ

КЪАТХЫЖЬЫЩТ

Мэзаем и 27-м щуублагьэу и 30-м нэс Адыгейим я ХХ-рэ урысые фестивалэу «Моя провинция» зыфиорэр щыкъуагь. Къэралыгъом ишъолъыр 27-мэ къарыкыгъэ нэбгырэ 45-рэ ащ хэлэжьагь. Ахэм янахыбэр журналистых. Мыекъопэ районым изекло гъогуанэхэр, изыгъэпсэфыицэхэр хъаклэхэм къаклухъагьэх, Мыекъуапэ итариих чыпцэхэри зэрагъэшлагь.

Альэгъугъэр тырахыгь, ашкэ зэнэкъокъужьыштых.

Фестивалыр ильэситу хъугъэу тишъолъыр щизэхаша, ар Адыгейим щизэшьозыхъагьэхэр зеклю-къэбарлыгъээс гупчэу «Адыгэя: горы удовольствий» зыфиорэр, АР-м зеклонымрэ зыгъэпсэфыицэхэмрэкэ и Комитет, муниципальна гъэпсыкээ зилэ Мыекъопэ районым иадминистриаций.

Мы юфхъабзэр къызырагьэжъаклэ, телевидением щилажъэхэрэм апае зэхашщыгь, нэужым радиом, гъэзетхэм яофишъэхэри къыхагъэлажъэхеу аублагь. Шъолъыр зэфешъяфаффхэм ильэсэм зэ ашызэхашэ. Ильэс 20-м къыклоц къэлэ 300 фэдизмэ ялтыклохэр мыш хэлжъагьэх.

— Тимургадыр журналист сэнэхьатым фэлажъэхэрэв зэхэтэнхэр, яофишаклэ хядгъээжъхонир ары, — къеуате урысые фестиваль движениеу «Моя провинция» зыфиорэм ипрезидентэу Елена Фоминам. — Москва икэлэгэгъаджэхэм, журналист цэрилохэм аутэгъаклэх, яофишаклэ къафятэгъэуат. Джащ фэдэу тифестиваль ильэс зэфешъяфаффхэм къыхэлажъагьэх журналист цэрилохэу Иван Усачевыр, Мария Ситтель, Алла Данько, нэмьиклэхэри. Иэнэ хурахэр зэхэтэшх, ахэм ашызэхгүйнэхжых. Мы юфхъабзэм къыхиубитеу зэнэкъокъуи ретэгъэклоокы, сыда пломз, лъегапцэу узынэсигъэр пшлэнэрылиеп. Дэгьюо юф пшлэу къыпщэхуми, нэмьиклэхэм уакырыплымэ, джыри кэ горэ къызэрхэпхышиштэр къыбгурэо. Къэралыгъор зэрэпсаоу пштэмэ, провинции заклэу зэхэт, шъхаджихабзэ, итариих, ичыопс гъэшэгъюнон, ахэм ягугуу пшын, зэбгэшшэнхэ фое.

Лъэныкъо зэфешъяфаффхэмкэ зэнэкъокъу зэтэутыгь — «Моя провинция» зыфиорэр, «Тиофшаклэкэ тэздэгүащ», «Репор-

таж с колес» зыфаусыгъэхэр. Ахэм язэфхъысыжъхэр мы мазэм къэнэфэштыхыкы теклонигъэ къыдэзыхырэм тиреспубликэ зыщигъэпсэфын амал иэшт — ар шүхъафтын.

— Журналистхэу, жюром хэтхэу Адыгэир шу зылтэгъунэу игъо ифагъэхэри къеблэгъагьэх, аперэу къеклухъагьэхэри ахэтых. Икыгъэ ильэсэм Адыгейим фэгъэхыгъэу репортажыбэ аши, яшъолъырхэм къащагъэлэгъэжъигь, къатхыжъигь. Аш мэхъанэшхо и, сыда зыпоклэ, шъолъырхэм анах зыщяпльхээрэм ахэр ашыщых, — къеуатэ зеклю-къэбарлыгъээс гупчэу «Адыгэя: горы удовольствий» зыфиорэм ипашэу Ольга Ивановам.

Фестивалым къеклолагъэхэр купищэу гошигъагьэх — куп пэлчэ зыдэклоштыр къыхихыгь. Нахь чанхэу, зызыушты зышоигъохэр Шъхэгүащэ къа-шъохэм арысхэу къырагъэхыгъэх, къыздэклохъэх чыпцэм итариих зэзыгъэшэнэу нахь фа-

ным тыпильыгь, — elo Ольга Ивановам.

Наталья Власовар Москва къикыгь, ар зымы емыпхыгъэ радиокъэтихэм яфонд ипаш, жюром хэт. Адыгейим къызыкло-рэр аперэп ыкы зэхъокынгъэу щихъулагъэхэр инэрльэгъух, уасэ афишигь.

— Каменномостскэм тэ тыкыщыуцугь. Сэ сывэреплэйрэмкээ, псэ-упцэхэр зэрэзэтегъэпсыхъагъэхэр нахь дэгүү хъугъэ, яхэхъонигъэ уегъэгушло. Хъаклэхшэри бэу къадэугох, лъэклэу ялэми ахэхьо, ар дэгүү, зэхъокыныгъэшүх. Ау зэмыхъоклэу къанэмэ нахьшүур, сэ сишошыкээ, чылопсыр ары. Ар зытэйтм тетэу къаухуумэмэ, къэклэхэрэм ахахьомэ, шъолъырим къыхээрэмкэ зэлхүгъигъэу, еклоцэгъо-

шюу щытма,

зымын уасэ щылэп. Сидигъоки дгэшшягьо екъу шъуикъушхъэхэм яшхъонтлагьэ, къушхъэльэ чыпцэхэмрэ шьоф зэниклэхэмрэ зэрэзэхэпхыагъэхэр. Москва къикыхэрэмкээ ар зымын уасэ щылэп, аш уеумэхы, зыгъэпсэфы, юф пшлэнэу укъеклугэми, зекло зыгъэпсэфыицэхэми ашыпсэунхэу къафыхэтхыгь — цыфхэм ядгэлэгэтуу тшоигын тизигъэпсэфыицэхэр, зэрэзэтегъэпсэхъагъэхэр, зэрэлэрифэгъухэр, уашызеклонки зэрэгупсэфхэр. Адыгэир зеклон лъэныкъоанах дэгүүхэмкэ ядгэлэгъу-

купэу Рыфабгъо

ипсыкъечъэххэм, къушхъэу Унээз икэлэпэ дэшэяпцэхэм, юзэгъупс гъэпсийлэхэм ашыгъэр ары. Тэ тычыпцэхэм, тичыопс идэхагъэ, икъэбзагъэ джыри зэ таумэхыгь, тичыгу тырыгушхоу, хъаклэхэм арагъэлэгъурэм тырылагэу къадэт-клюхагь.

Сурэтэу зытырахырэр ашомаклэ, альэгъурэ пстэури нэпльэгъум имызакью, камерэхэм къараагъэбутийнэм дэгүүхээз хъаклэхэм заплыхъэштыхгъэ. Ахэр яшъолъырхэм зархъажхэкээ, Адыгейим иштихуу зэралоштын уицыхэ тельтийнэу щытыгь.

Изээгъупсхэм тызякыулээм, Шъхэгүащ къушашоклэ къехыгъэ купым тыщыуклэжьыгь. Ахэм къальэгъуцэхэрэз эзхашагъэхэрэд джыри къамытупшыгъэхэу, чэфым зэрихъэштыхгъэх.

Нижегородскэ хэкум къикыгъэ, гээзетэу «Уринские вести» зыфиорэм юф щызышлээрэ Татьяна Журавлевам ильэсэхээ зшоигъонигъэу илгэгъэр къушхъэм клоныр аргыгъэу къыти ияагь. Ар зыкли къушхъэм щылэгъэп, ихьопсэлгъэр.

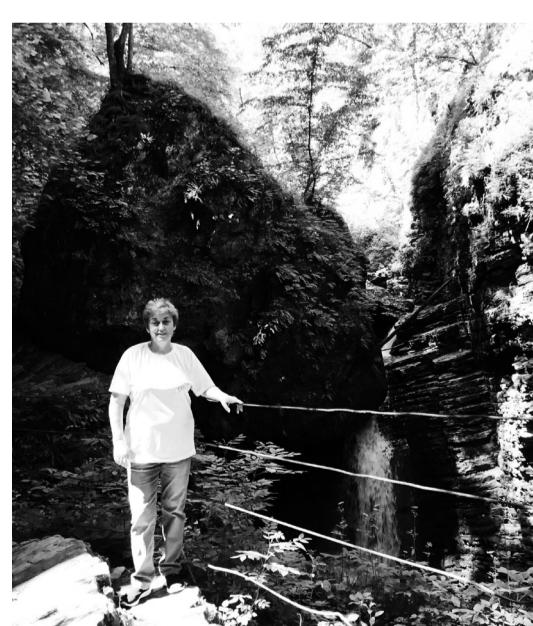
— Шъхъэшыгы фыжъхэр сльэгъулагъэ! — гушлээз къытэло аш, — сыйкваклэ зэхъум, къушхъэхэр зэклэ уцышьонхэ фаеу къысцихъулагъэ. Клэпсэхшо гъогур, Шъхэгүащ, рафтингыр — пстэури сибури риҳыгь, сибури екүгъ. Апэ тыщынагь, ау нэужым тыхэблыхъагь. Ежь-ежырэу къушашоклэ псыхъом тэхъагъэхэу зэптиригъэзагъэхэми тадэлэпэйнэу игъо тифагь.

«Сыд тиреспубликэ пае шъуинээз къыцылтыхъытэр?» түүтиэуцеупчым, иджэулагыгь:

— О-о-о-о, джыри зэ мыш сыйкваклэ лъэшэу шшоигъу! Джа шшоигъонигъэр нэмьиклэхэм адээгэштэшт, сыйд зыпоклэ, къушхъэхэр — дэгүү дэдэх, дэхэ дэдэх! Шъуишъолъыр — джэнэт!

Мы зэпстэуми зэфхъысыжъуагъэшы — тиреспубликэ хэхьонигъэу ышыхъэрэм, тичыопс зэтэгъэпхыагъэх, тишио къаргъо уасэ афэшын, уафэсакын фае. Тэ мы зэпстэуми тэсэжьыгь, ау тэ тиохтээ къызырхэлэхэмкээ тэлтийтэрээр нэмьиклэхэм — мэфэл! Ар зыщтэшумыгъэгъупш!

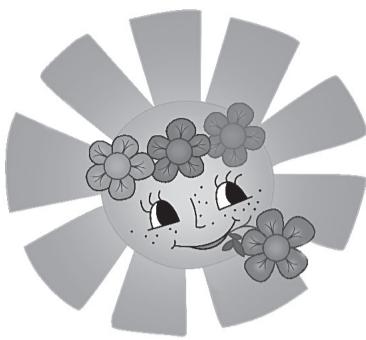
МЭШЛЭКЬО Сайд.

Елена Фомина.

Татьяна Журавлева.

Тыгъэнэбзый

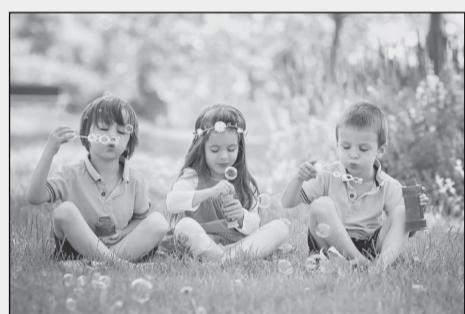
Къеблагъ, гъэмафэр!

ТафэгушIo!

Мэкъуогъум и 1-м къэхъугъэ са-
быххэм, ныбжыкъэххэм ыкы ныбжь
зиэ хъугъэхэм зэкъеми псауныгъэ
пытэ ялэу, ягхэлхэр дахэу сидигъу
зэшуахынхэу, ягы мамырэу, ягъешэ
гыгы нэфынэнэу!

БЭРЭТЭРЭ Хъамид Тигъэмаф

Тигъэмафэ нэхьой напэу
Губгүүи мэзи кыифэпэн,
Псыхъо цыкъуми үпэ-бзапэу
Игушыагъо кытгэфкён.

Тигъэмафэ огу лягэм
Дышъэ нэгоу тыгъэр ит,
Тидунае тфегъэдахэ,
Тигъэфабэу кытшхъарыт.

Ошьо къаргъор дэнэ огоу
Псычъэ къаргъом кысфычъэш,
Тигубгъюшо дышъэ бгъэгүу
Гээ лэжьыгъэр къизэрэш.

Бзыу цыкъури мэбыбатэ,
Кэлэццыкъуми ягушыагъу,
Зэдепкъэхых нэпкы зандэм,
Псыщэ куум зычагъяу.

Къуекъо Налбай Пчыхъэ

Пчыхъэшхъапэм
Ошъочапэм
Мэл юхъогъур кыщэлъагъо,
Ари сшыгъэ сэ сурэт,
Мэлмэ ауж ит Мэмет.
Огу нашхъом
Уцы къашхъоу
Кыщыкъыгъэм ар хэтыгъ,
Псыхъо чъэрим шхъарыт мэзым
Мэл юхъогъур рифэкъигъ.

Мэфэ реним ар юхъуагъ,
Мэмет тыгъэм игъусагъ.

Кэлэццыкъухэм анах якэсэ уахтэу
гъэмафэр къэсигъ. Нахъ цыкъухэм,
Іэтажохэм джы ээршоигъоу мэзищим
кыкълоці загъэпсэфыщ.

Зыхэм, зэрэхбээу, гъэмэфэ лагерь-
хэр къяжэ, адрэхэм унэгъокъоці е еджак-
пэм изэлхүүн-гъэкъэбзэнкэ һофшэнхэм
зафагъэзэшт.

«Чыр цынээ къауфэ» ало, арышъ,
ицыкъулем кыщэгъягъэу ылэ, ыгу
юфым еклоу кэлэццыкъур пүгүнэнр
апэрэй. Еджэныр анах пшэрыль шхъа-
лэу ахэмкэ щитми, замыгъэблэрэгъэу,
унагъом ыкы еджакпэм ежь афэлъэкъы-
рээр щашуэу зэрсэхэрэм уасэ ил.

Мэкъуогъум и 1-р – кэлэццыкъухэр
къэхъумэгъэним и Дундэ маф. Аш
къикъырэр сабыгъор насыпышоныр,
ядунаи мамырэу, зауи, пыджи, гъабли,
нэмыхыкъи щымыгъэу, жъалымыгъэхэм
апэчыжъэхэу, апэлапчъэхэу, гушуагъом,
тынчыгъом, тхъагъом, гупсэфыгъом
хэтхэу къэтэджынхэр, ягугъэ нэфхэм,
ашлонгъоу, зыкъэхъопсырэм хэти лыгэ-
сынр, цыфышу хъунхэр ары.

Гъэмафэр охтэ бэрэчт: дунаим ыгу
щизэу жыы къабэз къещэ, пыср къаргъо,
Тигъэр фабэ. Мы зэкъэ псауныгъэм
ицыкъэгъэ закл. Къэкъирэ лъэпкэ пхэ-
шхъэ-мышхъэхэр етулпшыгъэу къизэ-
лъэхъу. Мэкъуогъум ыкъэм чэрэз пасэр,
черешнер, мыэрэсэ хъугъоу посы
фыжыр зыкъэтыр, бжыныр, бжыны-
фыр, къоныр, нэшэбэгур, редискэр,
нэмыхыкъер къизэлъэбагъох.

Чэт-тхъачэтхэр, къаз-псычэтхэр, чэт-
жъыххэр, тхъачэтцырхэр зэзэрзэхжэшь
щагухэм адизых. Лэжыгъацуу фэсакъ-
хэу, егугъухэу чыим хадзэрэ пстэури
нэрэ-эрэм къэкъых. Шыкур! Тишьоххэм
коцыр, натрыфыр, семчыкъыр ашэшхъял-
льэх. Гъэмафэр гур зыщэфэу ыкы анах
зыгъэшүре уахт, гъэбэжъур къыдэко.
Лэжъакхэмкэ, мэкъу-мэшышиэмкэ
мыр анах охтэ ехъыжагъ, щысыгъо
уифэнэу щитэп: апхыы, ахы, ыахыжыы,

ялофшыгъэ зэфахыссыжэу хамбарышхо-
хэм лэжыгъакъэр арагъэл.

Былымхэр плоныш – мэлхэр, шкэхэр,
чэмхэр, быгъухэр тхъэжхэу хүуплэ-
хьюо-пщаухэм арьтих. Анах тыгъэшхо-
ми ахэр щаухумэх гъогунэнцэ чыг
шхъонтэ биррабэхэу щетырэ гъэлгээ
фэдэхэм, жъауплэ чыгпэ шлэгъох.

2019-рэ ильэсийн игъэмафи хэти –
цикъури, ини кытгэшүнэу Тхъэм тэ-
лъэу!

Пшысэхэр зикласэхэм апае

Бэджэжъиэмрэ къалыркъэшымрэ

Бэджэжъиэмрэ къалыркъэшымрэ зэгүсэхэу
клохээз, зы пыжь лягъэ горэм lyklaagъэх. Түмэ язэу
нахъ зышхыпхээр амьшлэу зызэшонхэм, бэджэжъи-
ем нахъ зышотхъагъэпцигъети, ыгуагъ:

— Тыкъызэпчэнэшь, тязэу ыпэ къишьырэм
ерэшх.

Аштээ зэдштагъэу бэджэжъиэр зыщечъэжъэним,
къалыркъэш цыкъум аш ыкъэ зыхигъэнагъ. Бэджэжъи-
ер етулпшыгъэу чьээз агъэнэфэгъэ чыгпэлм нэси,
псынкэу зыкъызэпиргъэзжэжыгъ.

Ар дэдэм баджэм ыкъэ къалыркъэшыр къихээз,
уцым къыхэфагъ.

Баржэм зиппльхэ зэхъум къеджагъ:
— Тыдэ улпэра сэлэ! Улэ сыкъэссыгъэу сэ мыйдэ
сышын, — къалыркъэшыр уцым къыхэкъыжыгъ.

Бэджэжъиэр еплымэ, ар зэгэшлэгъожышь щыс.

— Укъыстеклэгъ, лыр оуй! – ылуу, ыгу къодыжыы-
гэу бэджэжъиэр lykloshylygъ.

Хъэ нэй-псий

Мафэ горэм хъэм къупшхъэ
такъыр къыгъоти, унэм ыхымэ
шишхын ыгу хэльэу кложызэ,
лъэмидж пысгъо горэм тэхъагъ.
Лъэмидж гузгум къэсгъэу пысм
зыхэпльэм, ежь фэдэкъабзэу зы
хъэ горэ хильэгъуагъ, аши ыжэ
къупшхъэ горэ дэлтээу. Ау адрэ
хъэм ыжэ дэлтэгъэ къупшхъэр
нахъ иныло фэдэу къышхъуугъ.

«Мо къупшхъэ иныр къы-
тесхымэ нахышуба?» ыуй, хъэм
ебэнин ыгу хэльэу пысм хэпкагъ.
Зыхэпкээм, ежь икъупшхъэ къы-
жэдээи пысм ыхыгъ, адрэ хъэри
къодыжыгъэ. Пыср къыпчынэу
къыхэпшыжыи, хъэ нэй-псыер
лахынчэу къэнагъ.

Уигулъытэ гъэчаны

Жъонаклон, пхашэлэп, ау чылэм
апэрэ ыофышлэу дэт. (Шы.)

* * *

Губгъом щэхъэрэ-уарзэ, мэзым
щыххэхъэгъуай. (Щэмэдж.)

* * *

Сыхъатэп, ау къытео. (Гу.)

* * *

Шхъантэм тесмэ, тхъаркъо,
зикъудыймэ, къэпплан. (Чэтыу.)

* * *

Чэш остыгъ, губгъо гъэдах. (Мазэ.)

Нэкүубгъор зыгъэхъазырыгъэр
МАМЫРЫКЪО Нуриет.

